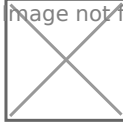

Εκκλησιαστική κοινοτική ζωή και θρησκευτικός ανθρωπισμός

/ Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

image not found or type unknown

Συν τοις άλλοις, ο συγκεκριμένος «θρησκευτικός ανθρωπισμός» είναι μία ιδιότυπη πνευματική κατάκτηση, που συνίσταται στην συλλογικότητα του κοινοτισμού, όπου ο άνθρωπος πραγματώνεται ως συλλογικό Εγώ και η ζωή του νοηματοδοτείται μέσα από το αξιακό σύστημα του χριστιανισμού.

Βιώνεται επίσης μέσα από την σχέση της εκκλησιαστικής και κοινοτικής ζωής και λειτουργεί ως κοινωνία προσώπων και όχι ως θρησκευτική ατομικότητα. Είναι πηγή αναγεννητικής αφύπνισης των δυνάμεων που στοιχειοθετούν την ιδιοπροσωπία του νέου Ελληνισμού, εφόσον αποτελεί τρόπο προστασίας μιας συλλογικής ταυτότητας και διασφαλίζει την ενότητα της πολιτισμικής παράδοσης[1]. Παράλληλα, ενώ προβάλλονται ιδιαίτερα από τους θρησκευτικούς ανθρωπιστές η συνεργασία και η αλληλεγγύη μέσα στο πλαίσιο της κοινοτικής ζωής[1], όμως δεν λησμονείται και ο στόχος της ελευθερίας του Γένους και της οικοδόμησης ενός εθνικού κράτους, πράγμα που σημαίνει ότι η κοσμοπολίτικη αντίληψη των ανθρωπιστών της Νεωτερικότητας δεν είναι πρωτεύουσας σημασίας.

Επειδή η διατήρηση της εθνικής μνήμης και της παράδοσης μέσα στην κοινότητα έχει χαρακτήρα αυτοφυή και αυτονόητο, είναι βάσιμη η παρατήρηση ότι: «Κάθε κοινωνία κτίζεται πάνω στα θεμέλια μιας κυρίαρχης ιστορικής αφήγησης, είτε προφορικής, είτε εκπαιδευτικής. Με αυτήν διαμορφώνεται ο ψυχικός κόσμος του κάθε λαού. Αυτό μπορεί να αποκληθεί Παράδοση (-μνήμη), δηλαδή αυτό που δεν το έχουμε ξεχάσει, που το έχουμε αποδεχθεί και το συγκρατήσαμε. Η μνήμη, οι ιστορίες που έχουμε να διηγηθούμε, είναι η εσωτερική περιουσία, που ο καθένας μας κουβαλά, που κανείς δεν μπορεί να μας τις κλέψει και αυτές σηματοδοτούν το είναι μας»[1].

Συμπερασματικώς θα λέγαμε ότι ο θρησκευτικός ανθρωπισμός που θεμελιώνεται από τους Έλληνες λογίους της τουρκοκρατίας δεν απορρίπτει την γνώση, την πρόοδο σε όλους τους τομείς, ακόμα και την οικοδόμηση της επίγειας ευτυχίας. Επίσης, δεν αρνείται την κλασσική παιδεία και την κληρονομιά των Πατέρων του Βυζαντίου. Όμως, αυτός ο ανθρωπισμός διαφέρει από εκείνον των επόμενων αιώνων, που εξαίρεται κυρίως στην Δύση, ο οποίος προάγει την αυτονόμηση του ανθρώπινου εγώ και θέτει τον Θεό στο περιθώριο της ιστορίας. Γι' αυτό και ο θρησκευτικός ανθρωπισμός πρεσβεύει την οργάνωση της κοινωνίας και της ζωής εν γένει, σε συνάφεια με την παιδεία κατά Χριστόν.

Παρατήρηση: Το παρόν άρθρο αποτελεί το δεύτερο τμήμα της εργασίας “Χαρακτηριστικά του θρησκευτικού ανθρωπισμού στον τουρκοκρατούμενο ελλαδικό χώρο (16ος - μέσα 18ου αι.)” της Δρ. Φιλολογίας Έλενας Χατζόγλου - Μπαλτά. Πρώτη δημοσίευση στο περιοδικό: «Νέος Ερμής ο Λόγιος», έτος 5ο, τεύχος 11ο, χειμώνας 2015, σσ. 213-224